

Ob peti izdaji Velikega atlasa Slovenije

Veliki atlas Slovenije. 2012. Ljubljana, Mladinska knjiga Založba, 655 str.

Podoba naše države se je od leta 1985, ko je izšla prva izdaja Atlasa Slovenije, do danes bistveno spremenila. Spiralo poglavitnih prostorskih sprememb, ki so zajele slovenske pokrajine v zadnjih dveh ali treh desetletjih, so postopoma beležile tudi zaporedne nove izdaje tega atlasa v letih 1992, 1996, 2005 in 2012, ko je atlas dobil še dodatno oznako "veliki". Takšno ime si nedvomno zasluži, saj se je z leti počasi povečeval njegov obseg, letošnja izdaja pa v tem pogledu pomeni pravi preskok v nov koncept atlasa, ki se je že precej oddaljil od prvotne zbirke topografskih kart v merilu 1 : 50.000 in mestnih načrtov ter zastavil svoje poslanstvo precej širše. V predzadnji izdaji leta 2005 se je v uvodnem delu atlasa poleg bolj ali manj poljudnega opisa slovenskih pokrajin prvič pojavila tudi serija tematskih kart o Sloveniji kot celoti. V letošnji izdaji je takšen širše zasnovani koncept doživel potrditev in nadgradnjo z razširitvijo uvodnega dela na celo paleto kar najbolj ak-

tualnih geografskih in sorodnih tematik. Število osnovnih topografskih kart je ostalo enako (218), nekoliko se je povečalo število mestnih načrtov (na 65), najbolj pa se je razširil uvodni besedilni del atlasa. Celoten atlas ima sedaj skoraj 200 strani več kot ob izdaji leta 2005.

Opisana širitev je seveda nujno pomenila večji obseg dela in vključevanje do sedaj rekordnega števila avtorjev in organizacij. Med prvimi sta imela zelo pomembno vlogo geografa Darko Ogrin in Irma Potočnik Slavič, ki sta bila ob svojih avtorskih prispevkih še svetovalec za celotno knjigo, založba pa je geografom zaupala tudi pripravo predgovora, ki ga je napisal Dušan Plut. Ostali avtorji pomembnejših prispevkov so Janez Bogataj, Andrej Klemenc, Anton Komat, Matjaž Kos in Darij Krajčič. Sodelujoče organizacije so bile poleg Oddelka za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani še Agencija Republike Slovenije za okolje, Statistični urad Republike Slovenije, Geološki zavod Slovenije, Zavod Republike Slovenije za varstvo narave in Zavod za gozdo-ve Slovenije.

Prvi oziroma uvodni del knjige učinkuje kot neke vrste strokovni zbornik s precej širokim naborom tematik, med katerimi velja pri več avtorskih izpostavitih trajnostni razvoj in okoljsko ozaveščenost. Precejšnja pozornost je namenjena turistični razsežnosti naše države. Dobrodošla novost v atlasu je tudi kratka predstavitev slovenskih občin in pomembnejših naselij. Posebno mesto zavzemata poglavji Slovenija v številkah in Tematske karte. Prvo prinaša zbirko najpomembnejših statističnih podatkov o naši državi, drugo pa 45 tematskih kart s področja fizične in družbene geografije, ki so opremljene z daljšimi komentarji. Atlas v tem delu najizraziteje kaže ambicijo,

da bi bil neke vrste osebna izkaznica naše države.

Topografske karte v merilu 1 : 50.000, delo nekdanjega Geodetskega zavoda Slovenije, je ažuriralo podjetje Kartografija d. o. o., tematske karte pa je pripravil Monde Neuf, d. o. o. Knjigo kot celoto je uredila Vlasta Mlakar, urednik fotografije pa je bil Arne Hodalič, ki je k zbiranju fotografjskega gradiva pritegnil kar 81 avtorjev. V knjigi je objavljenih skupaj kar 342 fotografij.

Jurij Senegačnik

Slovenija VI

Vodniki Ljubljanskega geografskega društva. Ljubljana, Založba ZRC, ZRC SAZU, 146 str.

Ljubljansko geografsko društvo že vrsto let zelo uspešno organizira kakovostne, zanimive in poučne enodnevne ekskurzije, ki pritegnejo številne raziskovalne navdušence. Šesti vodnik po Sloveniji je nadaljevanje uspešnih predhodnikov, z novo vsebino pa še dodatno odkriva tako tematsko kot pokrajinsko raznolikost naše domovine. S sprotnimi izdajami vseh izvedenih ekskurzij društvu uspeva ohranjati plemenitost svojega poslanstva ter olajšati posameznikom priprave na zelene izlete. Velika odlika vodnika so namreč vsestranske izletniške ideje za navdušene raziskovalce naše domovine.

Vodnik je tudi tokrat po svoji vsebini zelo pester. Nekaterne ekskurzije so izrazito tematsko obarvane in so bolj kot geografske biološke oziroma zgodovinske, kar velja za spoznavanje velikih zveri v dinarskih goz-

dovih Menišije in seznanjanje z utrd-bami Alpskega zidu ob nekdanji rapalski meji. Preostale ekskurzije so bolj klasično geografske, pri čemer velja izpostaviti predvsem tisto, ki nas podrobno seznanja z vzroki in posledicami ujm v Pokokrju in Zgornji Savinjski dolini. Na njej se zagotovo zavemo človekove ranljivosti, kar gre vsaj deloma pripisati neupoštevanju naravnih zakonitosti in podcenjujo-čemu odnosu do okolja.

Vse ekskurzije so bile izvedene v je-senskem času, med septembrom 2010 in novembrom 2011. Za neka-tere ekskurzije je značilno, da vključuje daljše ali krajše pohodne odseke, tisti po Tigrovski poti in Dobrovljah bi lahko označili za izrazito pohodniški. Na poti si udeleženci pomagajo z avtobusnim prevozom, vendar ogledi številnih zanimivosti temeljijo na pe-šačenju in zelo podrobnem opazo-vanju.

Vodnik prinaša opise sedmih ekskur-zij. Prvi opis z naslovom "Po Tigrovski poti in čez Bržanijo v Istro" avtorja Franca Malečkarja opisuje Kraški rob oziroma Breg ali Bržanijo, lu-skasto zgrajen prehod med apnen-často Socerbsko-Podgorsko plano-to in Koprskim primorjem oziroma Šavrinijo. Drugi opis z naslovom "Breginjski kot", ki sta ga napisala Aljaž Celarc in Tea Erjavec se osredoto-ča na skrajni zahodni del Republike Slovenije, ki je hkrati tudi edini preo-stali del Beneške Slovenije v matični državi. Tretji opis z naslovom "Velike zveri dinarskih gozdov na Menišiji" avtorja Mihe Krofla opisuje temeljne bi-ološke značilnosti velikih zveri, upra-vljanje z njimi, njihovo ogroženost in njihov habitat ter prepoznavanje po-srednih znakov njihove prisotnosti. Četrty opis z naslovom "Alpski zid" avtorja Grega Žorža opisuje obmo-čje Notranjske, ki jo je v času rapal-ske meje zaznamovala gradnja obse-

žnih utrdbenih sistemov. Peti opis z naslovom "Kostel in Osilnica" avto-ricice Brigite Gregorčič opisuje narav-no in družbenogeografske značilno-sti pokrajine ob zgornjem toku reke Kolpe v občinah Kostel in Osilnica. Ker je bila Kolpa leta 2010 izbrana za evropsko destinacijo odličnosti, je bila ekskurzija usmerjena tudi v pri-kaz obstoječe turistične dejavnosti. Kot priložnosti so izpostavljene de-javnosti, ki nudijo možnosti za razvoj neokrnjene, robne, obmejne in zelo redko poseljene pokrajine. Šesti opis z naslovom "Dobrovlje in Zadrega dolina" avtorice Martine Pečnik Herlah opisuje manj znano plano-to na vzhodnem obrobju Kamniško-Savinjskih Alp. Sedmi opis z naslovom "Ujme v Pokokrju in Zgornji Savinjski dolini" avtorja Matije Zorna opisuje vzroke in posledice ujm na prouče-vanem območju.

Vodnik je skupek nazorno opisanih in tekoče berljivih ekskurzij, ki lahko ko-ristijo tako učiteljem kot posamezni-kom pri pripravi šolskih oziroma dru-žinskih izletov. Bralec dobi na enem mestu kartografsko, vsebinsko in sli-kovno predstavo o posameznem ob-močju, zbrana literatura pa mu nudi možnosti za nadaljnje iskanje infor-macij.

Primož Gašperič

Ekskurzije Ljubljanskega geografskega društva: pomlad 2013

Koroška 1 – Celovec z Gosposvetskim poljem

6. april 2013

Vodja: Andrej Bandelj

Cilj: Spoznavanje geografskega in zgodovinskega osrčja dežele z zelo pomembnim slovenskim pečatom.

Okvirna pot: Ljubljana – Celovec – Gosposvetsko polje – Celovec – Ljubljana.

Odhod: 6.00, parkirišče pred dvora-no Tivoli, Ljubljana.

Okvirni program: Ekskurzija nam bo ponudila prostran razgled na velik del dežele s celotno Celovško kotlino in okoliškimi pogorji. Obiskali bomo več točk na Gosposvetskem polju, pa tudi Celovec – prestolnico Koroške in koroških Slovencev.

Koroška 2 – Beljak in Koroška jezera

11. maj 2013

Vodja: Andrej Bandelj

Cilj: Spoznavanje drugega največjega deželnega mesta z okoliškimi jezeri kot glavno naravnogeografsko značilnostjo Koroške.

Okvirna pot: Ljubljana – Beljak – Baško jezero – Vrbsko jezero – Osojsko jezero – Ljubljana.

Odhod: 6.00, parkirišče pred dvora-no Tivoli, Ljubljana.

Okvirni program: Beljak ponavadi omenjamo zgolj kot pomembno pro-metno križišče. V njegovi neposredni okolici se razprostira jezerska pokrajina,